

Remissvar från Länsstyrelsen i Örebro län över betänkandet SOU 2021:67

Sammanfattning

Utredningen beskriver på ett bra sätt de utmaningar en omställning till ett fossiloberoende jordbruk innebär. Det är av stor vikt att lönsamheten för svenskt lantbruk inte försämras i och med omställningen. Svenskt lantbruk har i jämförelse med andra länder låga utsläpp av växthusgaser och är nödvändigt för att vi ska bibehålla och öka försörjningsförmågan i landet. Det är viktigt att de beslut om åtgärder som tas är långsiktiga i en bransch där avskrivningstiderna är långa och lönsamheten låg.

3 Konkurrenskraft

3.2.2 Förtydligande av Jordbruksverkets instruktion och uppdrag

Det är viktigt att instruktionen blir tydlig och gör verklig skillnad för myndigheten. Uppdraget är extra viktigt i tider med stora omställningar för att säkerställa att inte jordbrukets konkurrenskraft försvagas. Uppföljningen av prisutvecklingen vad gäller insatsvaror har blivit än mer aktuell sedan utredningen gjordes.

4 Skatter

4.3.2. Ett jordbruksavdrag införs

Det är av stor vikt att jordbruksavdraget utformas på ett sätt som gör det enkelt att nyttja för lantbruksföretagen. Det ska vara tydligt hur exempelvis den sociala tryggheten påverkas. Det får inte leda till ökad administration och reglerna måste vara lätta att förstå. Avdraget måste utformas så att alla olika typer av företag kan ta del av det. Det är viktigt att nogsamt utreda så att det blir rättvist och får avsedd effekt.

5 Drivmedel

5.3.1 Allmänna överväganden

Vi ifrågasätter hur sannolikt det är att ett teknikskifte när det gäller arbetsmaskiner har skett redan 2045. Det är troligt att en del av dagens maskiner med förbränningsmotor fortfarande är i drift och behöver någon form av drivmedel. Detta med tanke på att många av lantbrukets maskiner är dyra och har en väldigt lång livslängd.

Yttrande

2022-02-02

Dnr 8665-2021

5.3.2 En biopremie för rena biodrivmedel införs

Det är viktigt att lantbruket får tillräcklig ekonomisk ersättning för kostnaderna en omställning till förnybart drivmedel innebär. Det är också av stor vikt att det finns förnybara bränslen att tillgå. Om prisnivåerna både för diesel och biodrivmedel skjuter i höjden kan kostnadsläget för lantbruket ändå bli ohållbart. Inom lantbruket är det korta intensiva perioder under vårbruk och skörd då stora mängder drivmedel krävs. Utredningen anger det som ett alternativ för lantbrukarna att tanka HVO på en näraliggande drivmedelsstation. Det är i dagsläget ett alternativ för väldigt få lantbrukare i Örebro län då det endast finns sju drivmedelsstationer som tillhandahåller HVO.

6 Dieselskatten**6.3.2 Återbetalningen av dieselskatten fasas ut men måste kompenseras**

Att fasa ut återbetalningen av dieselskatten ger en viktig signal när vi ska ställa om till fossiloberoende, men det är viktigt att lantbruket får någon kompensation som till exempel jordbruksavdraget då lönsamheten är låg i branschen.

7 Arbetsmaskiner**7.2.1 Allmänna överväganden**

Länsstyrelsen delar utredningens konstaterande att HVO är ett viktigt drivmedel för fältmaskinerna, då de utför tidskritiska åtgärder ofta långt från elnätet. Det är rent praktiskt en enkel åtgärd att fylla den befintliga dieseltanken på gården med HVO.

Vätgas och biogas är de möjliga alternativ som finns men, att få till infrastruktur även för mindre gårdar ligger väldigt långt borta. Alternativet FAME begränsas för närvarande av tillgången på arbetsmaskiner som är typgodkända. FAME har dessutom en viss lagringskänslighet.

Utifrån detta resonemang behövs en beredskapsstrategi, där man ser över vilka fossolfria drivmedel som är viktiga i vilka delar, exempelvis godstransporter, livsmedelsproduktion, kollektivtrafik och övriga persontransporter och hur dessa drivmedel ska tillgodoses för samhällskritiska verksamheter.

7.2.2 Klimatpremien utvidgas

Länsstyrelsen i Örebro län ser positivt på att detta redan är genomfört i och med 2022 års budget. Det finns ett än så länge begränsat utbud av

Yttrande

2022-02-02

Dnr 8665-2021

arbetsmaskiner för lantbruk som kan ta del av stödet, men det existerar i linjetillverkning. Det är mycket positivt, precis som utvidgningen av bränsletyperna. Erfarenheten från Klimatklivetansökningarna stämmer med utredningens slutsats, att det är svårt att få beviljade stöd för arbetsmaskiner i Klimatklivet.

7.2.3 Utredningens rekommendationer

Klimatkollen och Energikollen bör fortsätta

Det är ett bra förslag, då energi- och klimatrådgivning inom Greppa Näringen är branschspecifik rådgivning. Allt fler aktörer inom branschen, exempelvis slakterier och mejerier, ställer krav på sina leverantörer att de ska göra klimatberäkningar. Det kan upplevas som förvirrande när olika delar av branschen ställer olika krav och satsar på olika beräkningsmodeller.

Det vore positivt om Greppa Näringens Klimatkollen kunde användas bredare i branschen än vad nuvarande finansiering tillåter. En begränsning inom Klimatkollen och Energikollen kan också vara bristen på rådgivare med jordbrukskompetens samt att budgeten kan begränsas av hur rådgivningsmedel inom Greppa Näringen prioriteras i länen.

Att ställa om sin gård till fossiloberoende är en omfattande process och det behövs också tillgång till rådgivning kring hur en gård kan planera att lägga om gården till fossilfria alternativ.

Jordbruket ges fortsatt prioritering i Klimatklivet

Det är en god intention, men man behöver också se över tillämpningen av regelverket. Exempelvis används livslängden 15 år för energikonverteringar inom lantbruket medan energikonverteringar för uppvärmning av byggnad är 20 år. Lantbruket gör långsiktiga investeringar, och man borde kunna använda 20 år även för dessa. Den kortare livslängden motverkar prioriteringen som idag sker genom att lantbruksinvesteringar beviljas klimatklivet vid en något lägre klimatnytta (beräkning: $(x = \text{årlig CO}_2\text{-minskning} * \text{livslängd}) / \text{investeringskostnad}$). Exempel, bara för att visa beräkningen: Om en åtgärd som kostar 1000 kronor minskar CO₂-utsläppet med 100 kg per år blir klimatnyttan för byte av panna i en spannmålstork $100 * 15 / 1000 = 1,5$, medan klimatnyttan i en fastighet blir $100 * 20 / 1000 = 2$. Och då prioriteras ju inte lantbrukets investering. En annan beräkningsmodell som man skulle behöva se över i Klimatklivet riktat till lantbruk är, fortfarande för spannmålstorkar, att Naturvårdsverket kräver att man räknar på den faktiska oljeförbrukningen föregående år, vilket kan

Yttrande

2022-02-02

Dnr 8665-2021

skilja ganska mycket beroende på årsmån och skördetidpunkt. Det vore mer rättvisande att använda genomsnittliga siffror från RISE, Research Institutes of Sweden.

FoU (DEMO) arbetsmaskiner

Det är ett behövt forskningsområde, men det behövs även FoU på självstyrande maskiner och användning av data för att planera körning och olika insatser, exempelvis precisionsgödsling.

8 Produktion av biodrivmedel**8.1.2 Samhällets energianvändning****Jordbrukets energianvändning**

Figur 8.1 visar att det endast är 39 % av jordbrukets direkta energianvändning som kommer från fossila bränslen. För att uppnå bättre kostnadseffektivitet och för det allmänna behovet av energieffektivisering, behöver effektivisering ske även av den andra energianvändningen.

10 Gödselmedel**10.3.2. Utredningens rekommendationer****Investeringsstöd till precisionsodling och effektivisering av stallgödselhantering**

Det är bra att fortsätta med investeringsstödet för att uppmuntra precisionsodling och effektivisering av stallgödselanvändningen. Det är viktigt att kombinera möjligheten till investeringsstöd med kompetensutveckling av målgruppen för att synliggöra möjligheterna med tekniken.

Stöd till produktion av fossilfri mineralgödsel

Länsstyrelsen stödjer förslaget om stöd till produktion av inhemsk fossilfri mineralgödsel.

11 Ensilageplast**11.3.2. Utredningens rekommendationer****Öka tillgängligheten i insamlingssystemet**

Det är positivt att förbättra möjligheterna till effektiv och enkel återvinning av ensilageplast. Det är i dagsläget få insamlingar och vid få insamlingsplatser i Örebro län. Hösten 2021 var det endast insamling på en plats och vid ett tillfälle som var på dagtid. Alternativet gårdshämtning är inte aktuellt för mindre lantbruk och hästgårdar som använder mindre

Yttrande

2022-02-02

Dnr 8665-2021

mängder plast. Det borde därmed finnas utrymme för förbättring i Örebro län.

Utredningen föreslår att insamlingsentreprenören ska tillhandahålla containers till jordbrukare över en viss storlek eller med en större plastanvändning. Det kan vara en bra möjlighet, men får inte bli ytterligare ett lagkrav på verksamhetsutövaren.

Beslutet har fattats av landshövding Maria Larsson med handläggare Ann-Sofie Hedberg som föredragande. I handläggningen av ärendet har även länsråd Anna Olofsson, avdelningschef Lovisa Forssell, enhetschef Thomas Börjesson och handläggarna Helena Åkerhielm och Åsa Ödman medverkat.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.